

Utvärdering och lärande
Inriktning och planering
Tor-Björn Åstrand Karlsson
010-2404292
tor-bjorn.astrandkarlsson@msbmyndigheten.se

Minnesanteckningar från mötet med Försvarsdepartementets referensgrupp för civil internationell verksamhet

Plats: Försvarsdepartementet Stockholm

Tid: 2009-01-15

Närvarande: Peter Helsing (Svenska kraftnät), Robert Hansson (Arbetsförmedlingen), Erik Sandhill (Banverket), Jonas Holst (Socialstyrelsen), Staffan Kvarnström (Kustbevakningen), Roger Ericsson (Försvarsmakten), Åke Samuelsson (Tullverket), Kaj Hjulbäck (NUTEK), Conny Lundgren (Energimyndigheten), Bo Matsson (Säkerhetspolisen), Lynn Hubnard (Strålsäkerhetsmyndigheten), Sandra Hultgren Stenström (Rikspolisstyrelsen), Gunilla Pahlsson Bluhm (Skatteverket), Anders Grönlund (Lantmäteriet), Sanna Zandén Kjellén (MSB) Tor-Björn Åstrand Karlsson (MSB), Helen Kasström (MSB) Östen Andersson (Livsmedelsverket), Mats Lundström (Försvarsdepartementet), Johan Lagerlöf (svenska Natodelegationen), Olle Jonsson (Försvarsdepartementet) Ali Mirazimi (Smittskyddsinstitutet), Mikael Lindvall (UD)

Sammanfattning

- Säkerhetspolitisk orientering gavs av Mikael Lindvall (UD/SP), ffa den humanitära situationen i Gaza diskuterades. Vidare belystes problematiken kring humanitära katastrofer i världen och problematiken kring att vara neutral som aktör i en humanitär katastrof.
- Richard Vesterberg Fö/SSK informerade om det pågående tjeckiska ordförandeskapet i EU samt dess prioriteringar och inriktning.
- Johan Lagerlöf Svenska Natodelegationen informerade om vilka aktuella diskussioner som förs inom Nato. Gaskonflikten mellan Ryssland, Ukraina och övriga Europa samt Gaza-problematiken är pågående intensiva diskussioner inom Nato. Vidare inväntar man USA:s nyvalde president Obamas inriktning med Natoarbetet.

- Olle Jonsson (Fö/SSK) informerade om aktuella frågor från Försvarsdepartementet. Avtalet med DHS kommer att fortsätta utvecklas. Sverige har tecknat ett nytt avtal inom Barentssamarbetet. I närtid ligger ett deltagande i övningen Barents Rescue 2009.
- Adrienne Coyet, (Fö/EU-sam) informerade om Sveriges prioriteringar till det stundande ordförandeskapet i EU samt vilken ansvarsfördelning som finns inom regeringskansliet.
- Annelie Bergholm Söder (MSB) chef för avdelningen för samordning och insats informerade om MSB: struktur/organisation samt vilka pågående internationella insatser som MSB genomför.

Nästa möte är den 10 september 2009

1. Inledning (Olle Jonsson, Fö(SSK))

Olle Jonsson hälsade samtliga deltagare välkommen och presenterade dagens agenda.

2. Säkerhetspolitisk orientering (Mikael Lindwall, UD/SP)

Mikael Lindwall som arbetar vid Utrikesdepartementets enhet för säkerhetspolitik, gruppen för *humanitär politik och konfliktfrågor* gav en övergripande diskussion om UD:s aktuella analys av omvärlden. Just nu fokuserar UD på Gazakonflikten samt gas-konflikten mellan Ryssland-Ukraina och övriga Europa.

Sverige är en humanitär "stormakt" där ca 5 miljarder kr motsvarande 13 procent av den totala biståndsbudgeten är allokerad till denna verksamhet. SIDA och UD delar på detta arbete med tillhörande budget. SIDAs arbete är mer landspecifikt i syfte att analysera var behovet för hjälp är stort, UD:s arbete är policyinriktande, exempelvis genom att vara ett direkt sakligt stöd till svenska politiker. Vidare diskuterades de tre delarna i Svensk humanitär hjälp: Pengar, Prät/Påverkning och Personal. MSB:s¹ roll i detta arbete är framförallt att bistå med personal och fysiska resurser vilket oftast koordineras via FN eller EU, alltså en operativ resurs. Till skillnad från exempelvis USA och Storbritannien är Sverige en multilateral aktör. Detta innebär att arbetet koordineras via en tredje part. UNOCHA är en viktig aktör vid en krissituation för att koordinera att rätt materiel och rätt mängd materiel kommer till avsett krisområde. Sverige arbetar för att EU ska ha ett konsensusliknande arbetssätt inom det humanitära arbetet. Utmaningen som UD ser det är att få de nya EU-medlemmarna (EU-27) att arbeta på ett liknande sätt.

¹ MSB – Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap

Diskussion:

Situationen runt Afrikas kuster med piratliknande verksamhet där civila fartyg med förnödenheter till exempelvis Somalia samt övrig handelssjöfart attackeras är ett växande problem. Ur ett svenskt perspektiv anses det politisk mer "motiverande" eller mindre känsligt att skydda hjälpsändningar med förnödenheter än civil handelssjöfart. Faktum kvarstår dock att det finns svenska fartyg som passerar dessa områden vilket är viktigt att kunna hantera.

När det gäller den medicinska situationen i Gaza är behovsbedömningen ännu inte avslutad av FN. Riktade insatser kan komma att bli aktuella. El, bränsle och mediciner är det mest akuta, utrustning finns. EU bör eftersträva att arbeta som Sverige och arbeta mer multilateralt i denna konflikt enligt UD/SP.

Natos roll som humanitär aktör har visat sig vara viktig när det gäller större logistiska insatser vid svårtillgänglig terräng. Dock är det alltid känsligt med en CIMIC² insats. Nato uppfattas inte alltid som en humanitär aktör utan ofta som en militär strategisk enhet.

Bombattentatet i Bombay resulterade i att SNAM³ aktiverades. Beslutsvägarna inom regeringskansliet prövades, dock med vissa problem vilka kommer ses över under 2009. Sverige ska inte vara en del i räddningsaktioner där vi inte fyller en funktion, då man snarare blir till en börda i arbetet. Nu pågår en utvärdering inom regeringskansliet när det gäller denna händelse.

Mikael Lindvall avslutade med att ge sin syn på de katastrofområden som kräver extra uppmärksamhet. Dessa är Somalia, Kongo, Darfur, Sudan, Tchad, Gaza och Zimbabwe.

2. Det nu påbörjade Tjeckiska ordförandeskapet – program, inriktning mm. (Richard Vesterberg Fö/SSK)

Richard Vesterberg informerade om situationen kring det pågående tjeckiska ordförandeskapet i EU. Just nu befinner vi oss i mitten av det pågående tio-ordförandeskapet – Frankrike – Tjeckien- Sverige. Detta är en process som regeringskansliet noga följer och kontakterna med Tjeckien är täta. Det tjeckiska ordförandeskapet förväntas bli "Prag-tungt" vilket innebär att mycket förhandlingar mm kommer att ske i Prag och inte i Bryssel. Som ett relativt nytt EU-medlemsland satsar man mycket resurser och pengar på sitt engagemang.

Tjeckien har identifierat tre ledord – *Economy, Energy, EU in the World*. Det sista innebär framförallt att EU:s grannskapspolitik ska prioriteras med fokus på Ryssland och Balkan.

Området JHA-*Justice and Home Affairs* kommer även det att få ett stort fokus. Exempelvis ser tjeckerna framför sig diskussioner om Cyber defence, utveckling av

² CIMIC – Civil Military Cooperation

³ SNAM –Svenskt Nationellt Ambulansflyg

Schengensamarbetet, handlingsplan för transport av farligt gods kopplat till terroristbekämpning, "High efficient border protection", satellitprogrammet Galileo samt ett utvecklat samarbete angående "säkerhetspolitiskt materiel".

ESDP⁴ som är ett politikområde inom EU vilket behandlar säkerhet, skydd samt militära aspekter ses som ett område med stor utvecklingspotential. Inom ESDP finns även en betydande civil dimension. Exempelvis härleds flera av EU:s operationer i tredje land från detta område. Tjeckien kommer inom ESDP att inrikta arbetet genom att få en bättre dialog med Nato och sträva efter en ökad interoperabilitet, skapa vad man kallar ett prioriteringsinstrument samt ta fram ett militärt Erasmus i syfte att utbilda officerare på högre nivå.

För att främja EU:s tillväxt vill Tjeckien stödja utvecklingen av olika innovationsprogram inom EDA⁵ för små- och medelstora företag. Detta som ett steg att fortsätta utveckla försvarsindustrin efter rådande, globala finansiella oro.

Inom området *civil protection* prioriterar Tjeckien följande områden:

- Public awareness (öka förståelsen hos medborgarna)
- Utbildning av diplomater
- Workshop-serier om humanitär hjälp
- Förebyggande åtgärder inom vilket det kommer genomföras en större workshop i slutet av januari som Sverige leder genom Fö/SSK
- EPCIP – European Programme for Critical Infrastructure Protection
- CBRN – bl.a. genom att utveckla kommissionens initiativ om en EU task force
- Prociv – vilket är rådsarbetsgruppen för civil protection
- GD-möte inom civil protection i april

3. Utvecklingen i Nato/EAPR⁶ med fokus på civil krisberedskapsplanering (Johan Lagerlöf svenska Natodelegationen)

Höstens händelser, särskilt Georgien och den globala finanskrisen har föranlett nya diskussioner inom Nato. Relation med Ryssland är spänd och ligger tillsvidare på is. Diskussionen om den kollektiva försvarstanken har änyo diskuterats ur olika synvinklar. Vidare inväntar man inriktning i Nato-samarbetet från USA:s nya president Barack Obama. Området anses extra intressant då Obama vill intensifiera USA:s arbete i Afghanistan. Nato följer detta initiativ och hur det kan

⁴ European Security and Defence Policy

⁵ European Defence Agency

⁶ EAPR – Euro-Atlantiska Partnerskapsrådet

påverkar den Nato-ledda styrkan ISAF⁷. Sverige har som bekant en militär kontingent i Afghanistan som lyder under ISAF.

När det gäller den civila sidan hade Nato utvärderingsteam på plats i Georgien under konflikten i höstas för att undersöka vilka civila behov som fanns och som skulle kunna uppstå. Natos militära operationer har möjlighet att använda civila experter och med unik kunskap. Ett exempel är Comprehensive approach där civila och militära element ingår, vidare sker samverkan med NGO:s och andra organisationer så som EU och FN.

Inför 2009 kommer Nato inom både den civila och militära dimensionen att prioritera och analysera säkerhetsläget inom CBRN-området, Cyber defence samt Energisäkerhet. Genomförandet av kontinuerliga övningar ur dessa aspekter är ett sätt att förbereda organisationen för olika scenarier. Natos mervärde är att det finns både civila och militära strategiska resurser att använda samt att man har en geografisk spridning på 50 länder (allierade och partner).

Diskussion

För att tydligt kunna definiera och visa på Sveriges position i Nato/Pff samarbetet är det viktigt att det finns en nationell samsyn. Detta berör framförallt de myndigheter vilka är utpekade som expertmyndigheter i Natos expertkommittéer. Försvarsdepartementet/SSK arbetar idag med ett inriktningsdokument som ska underlätta för att kunna skapa en sådan samsyn som efterlyses. Detta arbete beräknas vara klart under 2009.

Nato är ofta en informell arena att driva initiativ inom. Sverige har exempelvis drivit projektet *Non-binding Guidelens och Minimum Standards* inom expertkommittén CPC⁸.

När det gäller Civil-militär samverkan har Sverige varit delaktig i *Civil Military overview* vid ACT⁹ i Norfolk, USA. Där finns ett Fusion Centre som syftar till att ta fram en gemensam civil-militär lägesbild.

4. Aktuell information från Försvarsdepartementet (Olle Jonsson(Fö/SSK))

Barentssamarbetet

Sverige har undertecknat ett nytt samarbetsavtal inom Barentssamarbetet. Arbetet syftar exempelvis till att möjliggöra för gränsöverskridande samarbete vid räddningsinsatser. Arbetet har under åren framförallt inriktats på övningsverksamhet. Under 2009 kommer Ryssland vara värd för denna övning – *Barnets Rescue 09*. Platsen för övningen är Murmansk med omnejd.

⁷ ISAF – International Security and Assistance Force

⁸ CPC - Civil Protection Committé

⁹ ACT – Allied Command Transformation

DHS¹⁰-samarbetet

Sverige har ett bilateralt avtal, inriktat på säkerhetsforskning med DHS. Arbetsplanen under 2009 kommer mestadels att inriktas på den säkerhetsforskningskonferens som ligger back to back med EU:s säkerhetsforskningskonferens under Sveriges ordförandeskap i EU 2009.

Kustbevakningen som har ett samarbetsforum genom NACGF¹¹ har nu genom det svenska avtalet med DHS ingått ett bilateralt avtal med US Coast Guard.

5. Uppdatering av arbetet inför det svenska ordförandeskapet i EU 2009 (Adrienne Coyet, Fö/EU-sam)

Under snart två har regeringskansliet förberett det svenska ordförandeskapet i EU under det andra halvåret av 2009. Som ordförandeland är det svårt att "hinna med" att driva sakfrågor eftersom man ansvarar för hela EU:s agenda. Som sista land i nuvarande ordförandetrojka med Frankrike och Tjeckien som föregångare kommer Sverige att ärva flera initiativ som ännu inte implementerats. Dessa tre länder har skapat ett 18-månadersprogram med följande prioriteringar:

- **Klimat, miljö och energi**
- **Jobb, tillväxt och konkurrenskraft**
- **Ett tryggare och öppnare Europa**
- **Östersjösamarbetet och relationerna med närområdet**
- **EU som global aktör och fortsatt utvidgning**

Statsrådsberedningen som är ansvariga för ordförandeskapet på regeringskansliet kommer tillsammans med samtliga departement att besluta om preliminära dagordningar för samtliga rådsmöten. Tanken är att Sverige på detta sätt ännu tydligare visar målen med ordförandeskapet. Inledningen till dessa dagordningar kommer att författas av Statsrådsberedningen. Del 2 kommer visa på en prioritering för varje rådskonstellation där respektive departement blir ansvarig. Regeringskansliet kommer producera s.k. 09-blad för varje sakfråga som visar uppgifts- och ansvarsfördelning i vilka det kommer framgå vilket arbete som kan komma att behövas från respektive myndighet.

Försvarsdepartementets inriktning är ännu inte beslutad av departementsledningen. Ingångsvärdet är att man ska utnyttja redan befintliga processer och nätverk för att effektivisera sitt engagemang. Försvarsdepartementet kommer att vara ansvarig för flera stora möten; exempelvis ett informellt ministermöte samt ett GD-möte inom civil protection. FOI kommer att genomföra en konferens om klimat och säkerhet. MSB kommer att genomföra konferenser om SEVESO-direktivet, förebyggande åtgärder, säkerhetsforskning och workshop om EUs översvämningsdirektiv.

¹⁰ DHS – Department of Homeland Security

¹¹ NACGF – North Atlantic Coast Guard Forum

Det svenska ordförandeskapet kommer att vara "Bryssel-baserat" med syfte att vara mer direktverkande in i EU-apparaten, allokera mer personal till svenska EU-representationen och vara en mötesplats i Bryssel för den dagliga EU-verksamheten.

Försvarsdepartementet kommer att prioritera tre områden angående civilskyddsfrågor:

- Gemenskapsmekanismen
- CBRN
- 09-bladen

6. MSB – arbete med EU och internationella frågor (Anneli Bergholm Söder, MSB)

Anneli Bergholm-Söder chef för avdelningen för samordning och insats vid MSB beskrev MSB:s organisation, avdelningarnas indelning och uppdrag samt myndighetens uppdrag. När det gäller EU-samordningen finns det ett utpekat ansvar hos rättsenheten som tillsammans med en kontaktperson hos varje avdelning ska driva arbetet. MSB kommer genom avdelningen för samordning och insats hålla en bred internationell agenda. I dagsläget har MSB 70 insatser i 52 olika länder.

För övrig internationell verksamhet är tanken att varje avdelning ska ta det internationella ansvar som krävs för att fullfölja avdelningens mål och uppdrag.

Näste möte genomförs den 19 september på Försvarsdepartementet